

lemsblad „Vor Stand“. Det sidstnævnte Blad skrev i August 1914: „Det bliver strenge Tider ogsaa for det danske Folk, Dyretid og Nødstid, det er vist, men det er til at komme over, naar enhver vil bringe sit Offer og gøre sin Pligt. Ogsaa for os Tjenestemænd vil det blive strenge Tider — tungt var det i Forvejen, Dyrtiden havde, mente vi, naaet et saadant Punkt, at vi maatte kræve Forbedring, ja, et Arbejde for denne Forbedring var endogsaa saa vidt forberedt, at en Konference med Regeringen derom var aftalt til de første Dage i August — alt dette er nu blevet Smaating, der maa henlægges, og ikke med sure Miner, men med Glæde og beskeden Stolthed over at kunne opgive, hvor Krav om Resignation stilles til hele Nationen.“

Disse Udtalelser blev den Gang gengivet i det ærede Medlem Hr. J. C. Christensens Blad „Tiden“, og han skrev om dem: „Disse Udtalelser, der vidner om en saa god Forstaaelse af, hvad Situationen kræver, bør nævnes med Anerkendelse. Foreningen har udsendt Opraab til sine Medlemmer om at yde Bidrag til en Hjælpefond for Medborgere, der kommer i Nød“.

„Jernbanetidende“ skrev om det samme Spørgsmaal: „Der er i det hele taget nu Brug for den Samfundsfølelse, som alle gode Borgere bør være i Besiddelse af. De grimme Udslag af at hytte sit eget Skind, vi har set i disse Dage, hvor enkelte Kapitalister søger at tjene Penge paa Ulykken, og ængstelige Sjæle trækker Penge ud af Omsætningen, forsyner sig med Fødemidler o. s. v. langt ud over et rimeligt Behov, er Udtryk for et slet Borgerskab. Vi Tjenestemænd har maaske her større Pligter end de fleste andre til at bevare Roen, til at se bort fra private Interesser for at fremme det heles Vel. Lad os da i den tunge Tid, der kommer for vort Samfund, sætte Samfundshensynet i første Række, udfylde vor beskedne Plads med Ære og Klogskab, Sparsommelighed og godt Arbejde, søge at afbøde Følgerne af de Ulykker, Verdens mægtige har ført ind over vor Samtid.“

Dette viser, at Tjenestemændene paa det Tidspunkt var i Besiddelse af den rette Samfundsfølelse og havde Forstaaelsen af, hvilke vanskelige Tider der meldte sig for det danske Samfund. Derfor indstillede de straks deres Arbejde for Lønforbedringer, skønt enhver maa kunne sige sig selv, at naar Livsfornødenhederne var steget ca. 20 pCt. i Pris fra 1908 til 1914, var en Forbedring af Lønningerne i allerhøjeste Grad paakrævet.

Jeg vil dernæst minde om, hvorledes

Forholdene saa artede sig fra 1914, indtil Krigen sluttede. Allerede i 1915 viste der sig Tendens til opadgaaende Priser, og i mange private Erhverv blev det gyldne Tider. I dette Aar fik Tjenestemændene et meget beskedent Dyrtilstillæg: 75 Kr. for gifte og 50 Kr. for ugifte og 25 Kr. for hvert hjemmевærende Barn under 15 Aar. Det var et meget beskedent Tillæg, som langtfra svarede til de Prisstigninger, der var sket i dette Aar. I 1916 fik de et Dyrtilstillæg paa 225 Kr. for gifte og 135 Kr. for ugifte. I 1917 steg det til 520 Kr. for gifte og 320 Kr. for ugifte, i 1918 til henholdsvis 720 og 480 Kr. og i 1919 til 750 og 500 Kr. Det var alt det, der indtil Lønningsloven af 1919 ydedes Tjenestemændene i Dyrtilstillæg, og det svarede langtfra til de store Prisstigninger, der var sket paa Livsfornødenheder, og ikke mindst paa de vigtigste Livsfornødenheder.

Som et Eksempel paa Tjenestemændenes store Taalmodighed skal jeg nævne Arbejdet for den ugentlige Fridag. Indtil for faa Aar siden var Tjenestemændene de eneste her i Landet, der ikke havde en ugentlig Fridag; de havde kun en Fridag hver 14de eller hver 10de Dag. Allerede i 1898 rejstes Kravet om at faa en ugentlig Fridag indført. Gang paa Gang afvistes Tanken derom her i Rigsdagen, fordi det vilde være for bekosteligt. Først den 19. Oktober 1916 lykkedes det at faa nedsat en Kommission til at overveje dette Spørgsmaal, og den 25. Januar 1918 blev der afgivet en enstemmig Betænkning til Fordel for den ugentlige Fridag. Nogen Tid efter blev saa den ugentlige Fridag indført ved Statstjenesten, og det er ikke mindst den, der har bevirket de store Personaleforøgelser. Naar der siges, at det er den 8 Timers Arbejdsdag, vil jeg ganske bestemt hævde, at dette er i allerhøjeste Grad overdrevent. Det er den ugentlige Fridag, der har bevirket den største Del af disse Udgifter. Det viser sig altsaa, at Tjenestemændene i over 20 Aar maatte udføre et energisk og taalmodigt Arbejde for at gennemføre Kravet om en ugentlig Fridag; først da sejrede dette rimelige Krav.

Jeg ønsker ogsaa at fremhæve, hvad der fra Tjenestemændenes Side, specielt i Trafiketaterne, blev gjort for at bestride Arbejdet i Krigens vanskelige Tid. Personalet maatte i stor Udstrækning møde til Overarbejde, og Forholdene var saaledes, at hvis Tjenestemændene ikke havde taget fat paa Arbejdet med den Lyst og Interesse, som Tilfældet var, vilde det have været vanskeligt under Krigen at bestride den store